

Vejledning - brug af billeder og videooptagelser i Horsens Kommunes folkeskoler

Som ansat i Horsens Kommunes folkeskoler, skal vi helt generelt udvise omtanke i forhold til at tage billeder og optage video af skolens elever. Det betyder at vi skal overveje hvad formålet er med at tage billedet eller optage videoen, og om billedet/optagelsen er nødvendig for at opnå formålet.

Derudover skal vi altid overveje om billedet/optagelsen kan virke krænkende eller stødende for den konkrete elev og elevens forældre, eller om billedet/optagelsen på anden måde udstiller eleven. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at der kun må tages billeder/optages video, som indeholder følsomme eller fortrolige oplysninger, hvis der er samtykke til det.

Det er også vigtigt, at forældrene helt generelt er informeret om og indforstået med, at vi tager billeder og optager video, og hvad vi bruger billederne/optagelserne til.

Når vi tager billeder af elever med en mobiltelefon, en Ipad eller et digitalt kamera, er der tale om elektronisk behandling af personoplysninger. Hvad vi må og ikke må når vi behandler personoplysninger elektronisk er reguleret af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Denne pjece indeholder Horsens Kommunes vejledning i hvordan vi i det daglige arbejde i folkeskolen, kan bruge billeder og videooptagelser af eleverne.

Det er lederens ansvar at sikre, at der ikke tages og gøres brug af billeder og videooptagelser som er i strid med disse retningslinjer.

1. Når ansatte tager billeder eller optager video af eleverne

Helt generelt skal forældrene altid vide, at vi tager billeder og optager video, og i hvilke sammenhænge det sker. Det gælder både når ansatte tager billeder og optager video af eleverne, og når forældre og andre pårørende gør.

Det anbefales derfor, at den enkelte skole udarbejder retningslinjer for skolens egen fotografering og videooptagelse af elever – herunder hvad billederne/optagelserne kan bruges til, og at retningslinjerne gøres tilgængeligt for forældrene. Det vil være naturligt at inddrage skolebestyrelsen i arbejdet.

Helt generelt skal et ønske fra forældrene om, at deres barn ikke fotograferes eller videooptages, respekteres.

Se også nedenfor under "Forældres fotografering og optagelse af video på skolen".

Hvilket udstyr må benyttes ?

Det er kun Horsens Kommunes udstyr som må benyttes til at tage billeder og til at optage video af eleverne i skoletiden og mens de er i skolefritidsordningens varetægt. Det er også kun Horsens Kommunes udstyr som må benyttes til at opbevare billeder og videooptagelser.

Det betyder at man som f.eks. lærer ikke må benytte sin egen private mobiltelefon eller lignende.

Billeder og videooptagelser

Fotografering og brug af billeder og videooptagelser af genkendelige personer er behandling af personoplysninger.

Det betyder, at de databeskyttelsesretlige regler skal være opfyldt.

For den enkelte skole betyder det, at det er en forudsætning for at det er lovligt at tage og bruge billeder og videooptagelser, at:

A: det sker som et nødvendigt led i opgavevaretagelsen eller at der er en samfundsmæssig interesse

eller

B: forældrene har givet samtykke til det – Elever over 15 år kan som udgangspunkt selv give samtykket.

Ad. A: Nødvendigt led i opgavevaretagelsen eller en samfundsmæssig interesse:

Et nødvendigt led i opgavevaretagelsen/en samfundsmæssig interesse kan for eksempel være, at:

- Billedet/optagelsen dokumenterer og informerer om skolens hverdag, særlige begivenheder på skolen eller lignende.
- Billedet/optagelsen dokumenterer og understøtter skolens daglige samarbejde med hjemmet
- Billedet/optagelsen dokumenterer og understøtter udviklingen af den didaktiske og pædagogiske praksis.

Eksempler hvor der som udgangspunkt er tale om et nødvendigt led i opgavevaretagelse/en samfundsmæssig interesse:

- Elever og forældre til et sommerarrangement eller lignende
- Elever der er i gang med en aktivitet i undervisningen
- Elever der er på besøg i på en virksomhed eller lignende
- Billeder af den enkelte elev ophængt i klasseværelset

Billederne/videooptagelserne skal være harmløse.

Selvom skolen vurderer, at det er et nødvendigt led i opgavevaretagelsen/der er en samfundsmæssig interesse i brugen af billedet/videoen, er brug af billedet/optagelsen alligevel ikke lovlig, hvis personerne der er afbilledet med rimelighed kan føle sig udstillet, udnyttet eller krænket, f.eks. i markedsførings- eller andet kommercielt øjemed.

Det er heller ikke lovligt at tage og bruge billeder/videooptagelser, hvis billederne/optagelserne indeholder følsomme eller fortrolige personoplysninger, oplysninger som er etisk uforsvarlige, skadelige for børns eller voksnes omdømme og lignende. Det har også betydning i hvilken sammenhæng billedet er taget – for eksempel om billedet er taget i en sammenhæng hvor personen må regne med, at der kan ske fotografering.

Billederne/videooptagelserne skal med andre ord være "harmløse", og brugen skal ske i en "harmløs" sammenhæng.

Eksempler på billeder/videooptagelser som ikke er harmløse:

- Et close-up af en elev der græder
- Billeder af elever med et synligt handicap
- Billeder af elever der er afklædt.
- Billeder af elever der har et negativt præget kropssprog
- Brug af billeder i publikationer til brug for markedsføring og anden kommerciel brug.

Særligt vedr. videooptagelser:

I forhold til videooptagelser skal skolen være opmærksom på, at en videooptagelse indeholder flere personoplysninger om eleven end et billede. Derfor skal det altid overvejes om formålet med at optage video kan nås, ved at tage et billede i stedet. Hvis det kan det, må der ikke optages video. Som udgangspunkt vil formålet kunne opnås ved at tage et billede i stedet.

Eksempel hvor formålet med en videooptagelse ikke kan opnås ved at tage et billede:

- Dokumentation med henblik på udvikling af den didaktiske og pædagogiske praksis.

Hvor kan billeder/videooptagelser bruges?

Når skolen har vurderet ovenstående – og kommet frem til at billedet/optagelsen er lovlig – kan skolen lovligt bruge billeder/videooptagelser uden samtykke. Det kan f.eks. være følgende steder:

- Horsens Kommunes hjemmeside - www.horsens.dk,
- Skolens egen hjemmeside
- Facebook (både åbne og lukkede grupper)
- Instagram
- Skoleintra/AULA
- Ophængning på skolen – f.eks. i klasseværelset
- På personalemøder og lignende

Skolen skal dog være opmærksom på, om ovenstående sker i overensstemmelse med skolens egne retningslinjer.

Ad. B: Samtykke

Hvis skolen får behov for at tage og bruge billeder og videooptagelser udover de rammer som fremgår af ovenstående, skal forældrene give deres samtykke til det. Elever over 15 år kan dog selv give samtykket, med mindre eleven ikke har tilstrækkelig modenhed og forståelse til selv at give samtykket.

Det kan for eksempel være nødvendigt at indhente samtykke i følgende situationer:

- Billeder som viser at eleven har et handicap
- Billeder ønskes anvendt i en pjece, på en plakat eller lignende

Når der skal indhentes et samtykke, er det vigtigt at være opmærksom på, at samtykket skal opfylde kravene i databeskyttelsesforordningen.

Det er forældremyndighedsindehaveren som skal give samtykket (bopælsforælderen hvis forældrene ikke bor sammen). Elever over 15 år kan selv give samtykket, se ovenfor.

Blanket til brug for samtykket kan findes på HorsensPortalen under Opgaveløsning/Informationssikkerhed/Sådan gør du/Skabeloner.

Ret til sletning – indsigelser fra forældrene

Hvis forældrene gør indsigelse mod brug af et billede eller en videooptagelse, skal skolen være lydhør, og fjerne billedet. Det kan for eksempel være fordi forældrene vurderer, at deres barn er afbilledet på en krænkende måde, eller lignende.

Det er derfor vigtigt, at skolen altid kan finde de billeder og videooptagelser, hvor eleven optræder.

Hvis brugen af billedet/videooptagelsen sker på grundlag af forældrenes/elevens samtykke, kan samtykket altid tilbagekalde. Hvis samtykket tilbagekaldes, skal billedet eller videoen fjernes.

Skolen skal også altid respektere en tilkendegivelse fra forældrene (og eleven) om, at de generelt ikke ønsker at billeder og videooptagelser af deres barn offentliggøres.

Oplysningspligt

I har pligt til at informere forældrene om, at I fotograferer og optager video af deres børn, og hvad I bruger billederne og optagelserne til.

Der er derfor udarbejdet en fælles standard "Oplysningspligt – folkeskoler", som forældrene kan tilgå via skoleintra/AULA og skolens hjemmeside.

Hvis skolens brug af billeder og videooptagelser er omfattet af standarden "Oplysningspligt - folkeskoler", behøver skolen ikke foretage yderligere.

I det omfang skolen optager og bruger billeder og video udover det som fremgår af standard "Oplysningspligt - folkeskoler", skal skolen selv sørge for at informere forældrene herom.

Blanket til brug for information til forældrene kan findes på HorsensPortalen under Opgaveløsning/Informationssikkerhed/Sådan gør du/Skabeloner.

Indsigtsret

Forældrene har ret til – efter anmodning - at se hvilke billeder og videooptagelser skolen er i besiddelse af af deres barn. Det gælder alle billeder og videooptagelser som skolen ligger inde med. Hvis der er andre elever på de billeder og optagelser, som er omfattet af indsigtsretten, skal disse elever slettes/sløres.

Opbevaring af billeder og videooptagelser

Billeder og videooptagelser skal opbevares i overensstemmelse med god databehandlingsskik. Det betyder blandt andet, at uvedkommende ikke må få adgang til billederne.

Hvis billedet/videooptagelsen røber følsomme personoplysninger eller fortrolige oplysninger, stilles det større krav til sikkerheden for opbevaringen. Det anbefales derfor, at der tages kontakt til IT-afdelingen for at finde den mest hensigtsmæssige opbevaringsløsning i den konkrete situation.

Andre billeder og videooptagelser behøver ikke på samme måde opbevares særligt sikkert, men vær opmærksom på, at hvis de opbevares hos en databehandler, skal der foreligge en databehandlertaftale.

Billeder og videooptagelser må ikke opbevares længere end nødvendigt. Skolen skal fastsætte retningslinjer for sletning af billederne – herunder for hvor længe billederne opbevares – og sørge for sletning når opbevaringsperioden udløber.

Som udgangspunkt vil der ikke længere være et formål med opbevaring, når billedet/videooptagelsen er anvendt til det formål det er taget til/optaget til.

Det anbefales at billeder og videooptagelser aldrig opbevares længere end 6 måneder efter de er taget/optaget, med mindre der foreligger særlige saglige grunde.

Generelt skal billeder og videooptagelser slettes, senest når eleven udskrives af skolen.

Skolen skal dog være opmærksom på, at der – i henhold til arkivreglerne – er pligt til at bevare billedmateriale som belyser skolens daglige virke og særlige aktiviteter og arrangementer.

Billed- og videoredigering

Hvis skolen har behov for redigering af billeder og videooptagelser, skal skolen være opmærksomme på, at der skal være en databehandleraftale, hvis skolen anvender cloud-baserede programmer. Det betyder at skolen ikke - i arbejdsmæssig sammenhæng - må bruge gratis downloadede billede- og videoredigeringsapps til redigering af billeder/videooptagelser der indeholder personoplysninger

Skolen kan lovligt bruge billedfremviseren på Horsens Kommunes PC'er.

Genbrug af billeder:

Billeder og videooptagelser må ikke anvendes til andet formål, end det de oprindeligt er blevet taget til.

Det betyder f.eks. at hvis en skole har taget billeder på en udflugt til en virksomhed med det formål at bruge billederne til at dokumentere og informere forældrene om skolens hverdag, må billederne ikke efterfølgende anvendes på virksomhedens hjemmeside som markedsføring af virksomheden.

Hvis billederne efterfølgende ønskes anvendt til et andet formål, skal det vurderes om det sker som nødvendigt led i opgavevaretagelse/der er en samfundsmæssig interesse i det nye formål, eller om det kræver forældrenes/elevens samtykke, jf. ovenfor, og det skal sikres, at forældrene er informeret om den ændrede anvendelse, jf. ovenfor om oplysningspligt.

2. Forældrenes optagelse af video og fotografering

GDPR gælder ikke for brug af billeder og videooptagelser, som en person foretager med henblik på udøvelse af aktiviteter af rent privat karakter. Det betyder, at hvis hensigten med at tage et billede eller optage en video alene er, at bruge dem til privat brug, så er det ikke omfattet af databeskyttelsesforordningen.

Horsens Kommune vil ikke blande sig i, om forældre og pårørende fotograferer, og det er forældrenes eget ansvar at sikre, at reglerne overholdes. De kan finde vejledning om reglerne på Datatilsynets hjemmeside.

Horsens Kommune er dog forpligtet til at sikre, at der ikke sker uønsket fotografering af eleverne i skole- og SFO-tiden.

Horsens Kommune anbefaler derfor, at den enkelte skole udarbejder retningslinjer for fotografering/optagelse af video, herunder for forældre og pårørendes fotografering/videooptagelse af andre børn end deres eget, samt brug af billederne/videooptagelserne. Det kan for eksempel være retningslinjer som omhandler fotografering og videooptagelser, i forbindelse med forældrenes daglige gang på skolen og i forbindelse med særlige arrangementer på skolen, f.eks. skolefester og lignende, ligesom det kan omfatte brug af billeder som er downloaded fra skoleintra/AULA.

Skolelederen bør derfor sikre, at spørgsmålet drøftes – for eksempel i skolebestyrelsen - og at retningslinjerne indgår i informationsmateriale til forældre, drøftes på forældremøder eller på anden måde gøres tilgængeligt for forældrene.

3. Elevers fotografering i skoletiden

Det er ligeledes elevernes eget ansvar, hvad de anvender deres private mobiltelefoner mv. til i skoletiden/SFO-tiden. Der kan findes vejledning på Datatilsynets hjemmeside om, hvad eleverne skal være opmærksomme på.

Det er dog skolens ansvar at sikre, at der ikke sker uønsket fotografering i skoletiden/SFO-tiden. Skolen bør derfor – i sine ordensregler/værdigregelsæt – fastsætte regler for elevernes brug af private mobiltelefoner mv. i skoletiden/SFO-tiden. Det kan f.eks. være regler om at billeder ikke må offentliggøres, at der ikke må tages billeder i omklædningsrum og lignende.

4. Eksterne fotografer

I forhold til eksterne fotografer, som tager portrætbilleder af eleverne på skolen, er det den eksterne fotograf som har ansvaret for, at overholde databeskyttelsesreglerne – herunder at indhente de nødvendige tilladelser fra forældrene/eleverne. Horsens Kommune råder skolen til – forinden fotograferingen finder sted – at kontakte den eksterne fotograf, og drøfte spørgsmålet.

Skolen skal dog sikre, at der ikke sker uønsket fotografering af eleverne i skoletiden/SFO-tiden, og at forældrene er bekendt med, at fotograferingen finder sted. Horsens Kommune anbefaler derfor, at skolen orienterer forældrene om at fotografen kommer, og om at de skal give skolen besked, hvis de ikke ønsker at deres barn medvirker ved fotograferingen.

Ophavsret

Vær opmærksom på at indhente tilladelse fra fotografen hvis skolen ønsker at anvende billeder taget af en fotograf, fra et professionelt billedarkiv, fra andres hjemmesider eller lignende.

Udarbejdet december 2019